Politiek en Staatsinrichting:

Konrad Adenauer

De eerste en de oudste bondskanselier

Konrad Adenauer werd in 1876 geboren in Keulen in het katholieke Rijnland, dat destijds door Pruisen werd bestuurd. Net als vele streekgenoten had hij een grote afkeer van de "protestantse, conservatieve en militaristische" Pruisen, die als bezetters werden gezien. Hij groeide op in een eenvoudig, maar niet armlastig gezin. Zijn vader was een plichtbewuste kleine ambtenaar, die zijn dochter en drie zoons streng opvoedde. Orde en discipline waren de sleutelbegrippen in de opvoeding van Konrad. Adenauer was kanselier van 1949 tot 1963.

Adenauer kwam via zijn huwelijk met een meisje uit een invloedrijke Keulse familie in de gemeentepolitiek terecht. Als lid van het katholieke Zentrum maakte hij snel carrière en in 1917 werd Adenauer burgemeester van Keulen. Onder zijn leiding groeide de domstad uit tot een modern economisch en politiek centrum. Adenauer stond bekend als een krachtdadig burgemeester. Hij was verantwoordelijk voor de aanleg van grote industrieterreinen, jaarbeurshallen en de eerste Duitse snelweg - tussen Keulen en Bonn - maar ook van het gigantische Müngersdorfer Stadion. Naast zijn drukke werkzaamheden als burgemeester vond Adenauer ook nog de tijd om diverse uitvindingen te doen: zo vond hij onder meer een speciaal soort gieter uit, een brood en een sojaworst.

Vanaf het eind van de jaren twintig voerde de NSDAP een lastercampagne tegen Adenauer. Hij werd beschuldigd van geldverspilling, anti-Duitse sentimenten en sympathie voor de zionistische beweging. Na de machtsovername in 1933 moest Adenauer zijn burgemeesterschap opgeven, nadat hij tijdens een bezoek van Hitler aan Keulen had geweigerd nazi-vlaggen op te hangen aan openbare gebouwen. Hij wist dat de nationaal-socialisten hem in de gaten hielden en bemoeide zich niet met het verzet. Op momenten dat de situatie voor hem te gevaarlijk was, dook hij onder. Toch werd hij twee keer door de nazi's opgepakt. In 1934 zat hij enkele dagen vast en in 1944 verdween hij voor negen weken in de gevangenis wegens vermeende betrokkenheid bij de aanslag op Hitler van 20 juli.

Na de bezetting benoemden de Amerikanen Adenauer tot burgemeester van Keulen, maar de Britten draaiden dat besluit enkele maanden later terug wegens

'ongeschiktheid'. Dat gaf Adenauer de tijd zich actief bezig te houden met de politiek. Hij werkte zich op tot voorzitter van de CDU in de Britse zone, waartoe het Rijnland behoorde. Opvallend was dat Adenauer er toen al van overtuigd was dat de deling van Europa en Duitsland onvermijdelijk was. Hij vond dat het 'vrije' Westen zich moest mobiliseren tegen het gevaar uit het Oosten. Bovendien was hij ervan overtuigd dat het Duitse volk mentaal nooit sterk genoeg zou zijn om een zelfstandige vrije rol te spelen in het midden van Europa. Twee wereldoorlogen hadden duidelijk gemaakt dat Duitsland tegen zichzelf beschermd moest worden. Een onafhankelijke en neutrale positie zou onherroepelijk leiden tot een stuurloos heen en weer slingeren tussen Oost en West.

Bondskanselier

Adenauer was 73 jaar toen hij de belangrijkste functie in het land in handen kreeg. Last van zijn gevorderde leeftijd had hij niet. Volgens zijn artsen had de bondskanselier het hart van een paard en de bloedsomloop van een jonge man. Hij maakte dankbaar gebruik van zijn hoge leeftijd. Lange tijd zagen zijn concurrenten binnen en buiten de CDU hem als een taaie oude man, die gezien zijn leeftijd niet lang aan de macht zou kunnen blijven.

Onder zijn leiding kwam de integratie van de Bondsrepubliek in het Westen tot stand. West-Duitsland werd een belangrijke bondgenoot in de NAVO en een van de drijvende krachten achter de Europese Gemeenschap. Naar eigen zeggen was het hoogtepunt van zijn carrière de verzoening met Frankrijk. In 1963 werd in Parijs het Frans-Duitse Vriendschapsverdrag ondertekend. De officiële viering van het verdrag vond plaats in de kathedraal van Reims met een hoogmis. Aanwezigen omschreven de ceremonie als 'de bruiloft van twee oude mannen', omdat Adenauer en De Gaulle samen voor het altaar knielden. Het dieptepunt in zijn loopbaan was zonder twijfel de bouw van de Muur. In totaal bleef Adenauer veertien jaar aan de macht. In 1963 maakte hij schoorvoetend plaats voor Ludwig Erhard, die hij totaal ongeschikt achtte als bondskanselier. Adenauer bleef nog aan als lid van de Bondsdag, waarmee hij het oudste Bondsdaglid ooit werd. In 1967 overleed Adenauer.

Dit is een artikel gedownload via duitslandinstituut.nl.

Artikel: https://www.duitslandinstituut.nl/naslagwerk/228/konrad-adenauer